

УДК 339.74
Ропотан І. В.
Одеський національний економічний університет

КОНВЕРГЕНЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ТЕРМІНОЛОГІЇ

У статті систематизовані науково-концептуальні підходи до трактування економічної категорії «конвергенція». Досліджено типи економічної конвергенції.

Ключові слова: регіональний розвиток, конвергенція, «сигма-конвергенція», «бета-конвергенція», «умовна бета-конвергенція», реальна та номінальна конвергенції.

Ropotan I.V.

CONVERGENCE SUSTAINABLE DEVELOPMENT: CONCEPTS AND TERMINOLOGY ESSENCE

In the paper the scientific and conceptual approaches to the interpretation of the economic category of «convergence.» Investigated types of economic convergence.

Keywords: regional development, convergence, «sigma convergence», «beta convergence», «conditional beta-convergence», the real and nominal convergence.

Ropotan I.V.

КОНВЕРГЕНЦІЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ: ПОНЯТИЕ И СУЩНОСТЬ ТЕРМИНОЛОГИИ

В статье систематизированы научно-концептуальные подходы к трактовке экономической категории «конвергенция». Исследованы типы экономической конвергенции.

Ключевые слова: региональное развитие, конвергенция, «сигма-конвергенция», «бета-конвергенция», «условная бета-конвергенция», реальная и номинальная конвергенции.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Основний виклик сьогодення – нерівномірність соціально-економічного розвитку регіонів – являє собою досить актуальне питання для широкого кола дослідників, від вирішення якого нині залежить рівень сталого розвитку в перспективі. Дезінтеграційні процеси, які притаманні країнам постсоціалістичного простору, в тому числі і Україні здатні поглиблювати проблеми регіональної нерівності. Тому основною парадигмою вітчизняних досліджень має стати пошук шляхів усунення нерівномірності міжрегіонального розвитку.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Терміном «конвергенція», яке виникло у природознавстві, охарактеризовувались процеси еволюції у відносно далеких групах організмів однакових рис у будові та функціях унаслідок їхньої життєдіяльності за подібних умов навколишнього середовища. Зарубіжні науковці у сфері економіки й соціології (Я. Тінберген, Е. Гідденс, Дж. Сакс та ін.) використовували цей термін до аналізу явищ суспільного життя, стверджуючи, що різні економічні системи під впливом сучасного індустріального розвитку набувають спільних рис, зближуються, зливаються у «змішане суспільство», яке втілюватиме наявні у них переваги [1].

Дефініція «конвергенція» отримала визнання в економічній науці зв'язку з широким розповсюдженням в 1960-1970 рр. теорії конвергенції. Ця теорія розроблялася в різних варіантах представниками інституціоналізму, а саме П. Сорокіним, У. Ростоу, Дж. К. Гелбрейт, Р. Ароном, Я. Тінбергеном, Д. Шельскі і О. Флехтхаймом [2].

Крім того варто відзначити сучасні зарубіжні праці, що стосуються питань економічної конвергенції країн ЄС, атакож країн перехідного типуЕ. Вамвадакіса [3], С. Фабріціо,Д. Лейджа та Е. Моді [4], Р. Рапаскі таМ. Прочняка [5].

Ряд аспектів конвергенції, пов'язаних із процесами регіональної економічної конвергенції, висвітлюється провідними вітчизняними економістами, серед яких А. Філіпенко, А. Гальчинський, В. Сіденко, Ю. Пахомов, О. Шнирков, А. Румянцев та ін. [1].

Цілі статті. Метою дослідження є систематизація науково-концептуальних підходів до трактування економічної категорії «конвергенція».

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У цілому ідеї конвергенції в економіці (також іноді відомий як наздоганяючого ефект) підтримують гіпотезу про те, що бідніші регіональні економіки будуть рости більш швидкими темпами, ніж багаті. В результаті всі території повинні в кінцевому підсумку сходяться в певній точці оптимуму. Крім того, менш розвинуті регіони можуть повторити досвід стимулювання виробництва, використання інноваційних методів, технологій та інститутів розвинених територіальних утворень.

Оцінюючи ступінь наближення економік, використовують поняття реальної та номінальноїконвергенції. Перша визначається за величиною реального ВВП на душу населення (повинні зникативідмінності в рівнях добробуту країн перехідного типу та розвинених країн Європи), друга–засукупністю п'яти критеріїв, які були визначені в Угоді про заснування ЄС (ратифікована в 1994 р.) івідповідно до яких здійснюється вступ до союзу нових членів (величина бюджетного дефіцитукраїни не має перевищувати 3% ВВП; величина державного боргу не має перевищувати 60% ВВП;температура інфляції не має перевищувати показника трьох найкращих країн-членів більш ніж на 1,5%;довгострокова номінальна відсоткова ставка не має перевищувати показника трьох найкращих країн-членів більш ніж на 2%; відхилення величини обмінного курсу не має перевищувати показник трьохнайкращих країн-членів більш ніж на 2,25%) [6, 10].

В економічній інтерпритації термін «конвергенція» може мати два тлумачення. Перше (так звана «сигма-конвергенція») передбачає зниженняв часірозкидуу рівнях розвитку регіонів.»Бета-конвергенція», з іншого боку, відбувається, коли у розвитку, у тому числі соціально-економічному, бідні території ростуть швидше, ніж багаті. Зауважимо, що бета-конвергенція є необхідною, але недостатньою умовою наявностісигма-конвергенції.Низка науковців стверджує, що має місце«умовна бета-конвергенція», коли темпи зростання економіки знижується в міру наближення її стійкого стану

Висновки. Зважаючи на вищевикладене, вважаємо, що тема дослідження має суттєві перспективи розвитку.

Сьогодні термін «конвергенція» все більшого поширення набуває при описі інтегруючих процесів. В основі світового інтеграційного розвитку лежать загальні тенденції та імперативи науково-технічного та соціально-економічного прогресу. Вони зумовлюють зближення, тобто конвергенцію, економік все більшого числа країн (регіонів) при збереженні їх національних (територіальних) особливостей. Більш того, конвергенція сталого розвитку регіону – це концептуальна відповідь на соціо-еколого-економічні виклики сьогодення.

Список використаних джерел:

1. А.А. Сищук. Економічна конвергенція: європейський контекст для України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/nvnu/misnarod_vidnos/2008_6/R4/2.pdf
2. Экономический словарь [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://abc.informbureau.com/html/eiaadaaioess.html>
3. Vamvadakis A. Convergence in Emerging Europe: Sustainability and Vulnerabilities / A. Vamvadakis // IMF Working Paper, WP/08/181. – IMF, July 2008. – 30 p.

4. . Fabrizio S. TheSecondTransition: EasternEuropeinPerspective / S. Fabrizio, D. Leigh, A. Mody // EuropeanEconomy. EconomicPapers.– № 366. – EuropeanCommission, March 2009. – 35 p.
5. . Rapacki R. The EU EnlargementandEconomicGrowthinthe CEE NewMemberCountries / R. Rapacki, M. Prochniak // EuropeanEconomy. EconomicPapersNo 367. – EuropeanCommission, March 2009. – 21 p
6. Біла С. О. Економічні передумови інтеграції України до ЄС // Держава та регіони. Сер.: Економіка: підприємництво.–2004.–№ 2.–С. 7.–12.